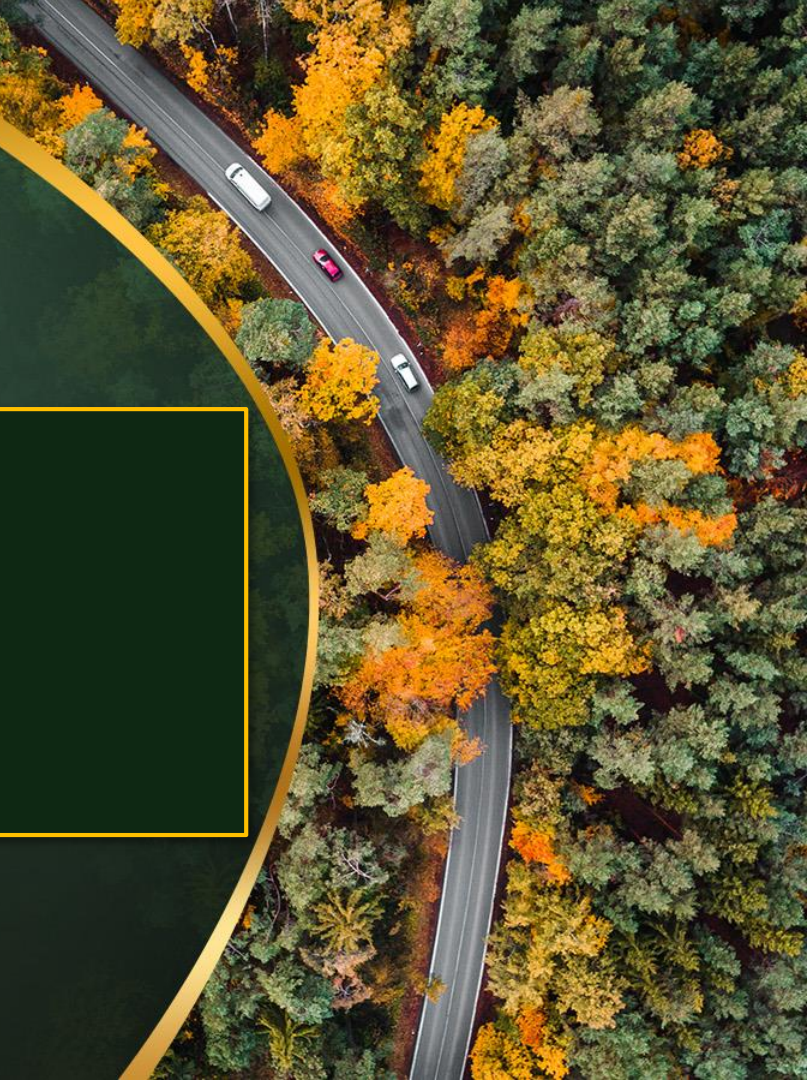

An aerial photograph of a winding asphalt road through a dense forest. The trees are in various stages of autumn, with some showing bright yellow and orange leaves, while others remain green. Three cars are visible on the road: a white car, a red car, and a white van. The road curves from the top right towards the bottom right. The background is a dark green gradient with a curved gold border on the right side.

مطالعات اجتماعی؛ پایه هشتم، دوره اول متوسطه

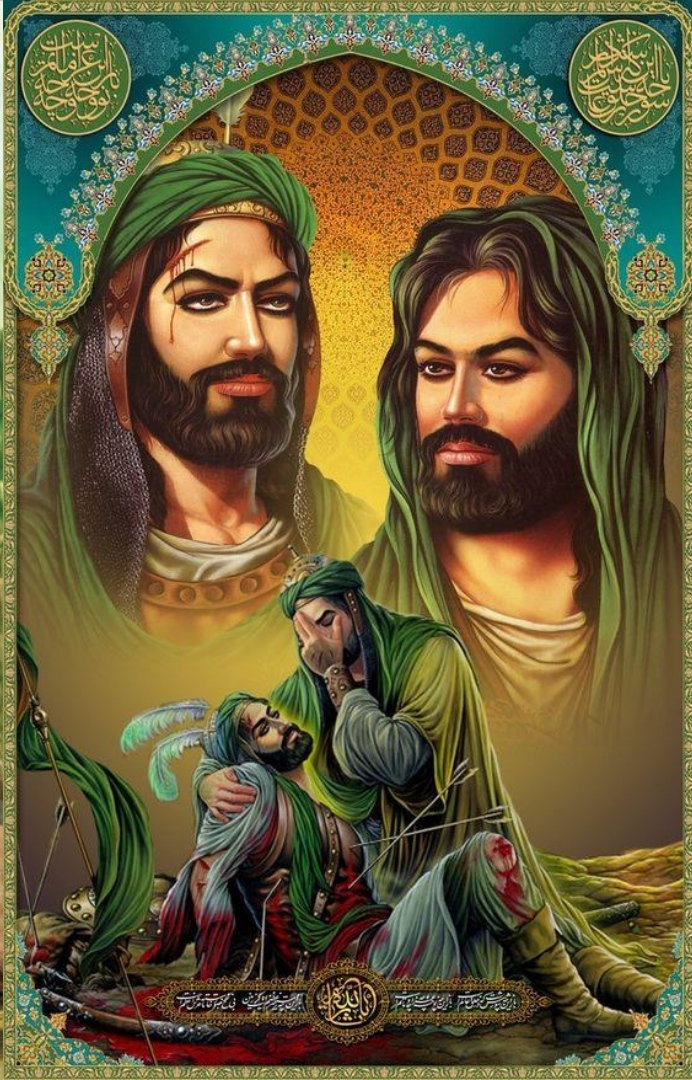
دبیر: شبنم سرآمد

الله أكبر
الحمد لله
الحمد لله

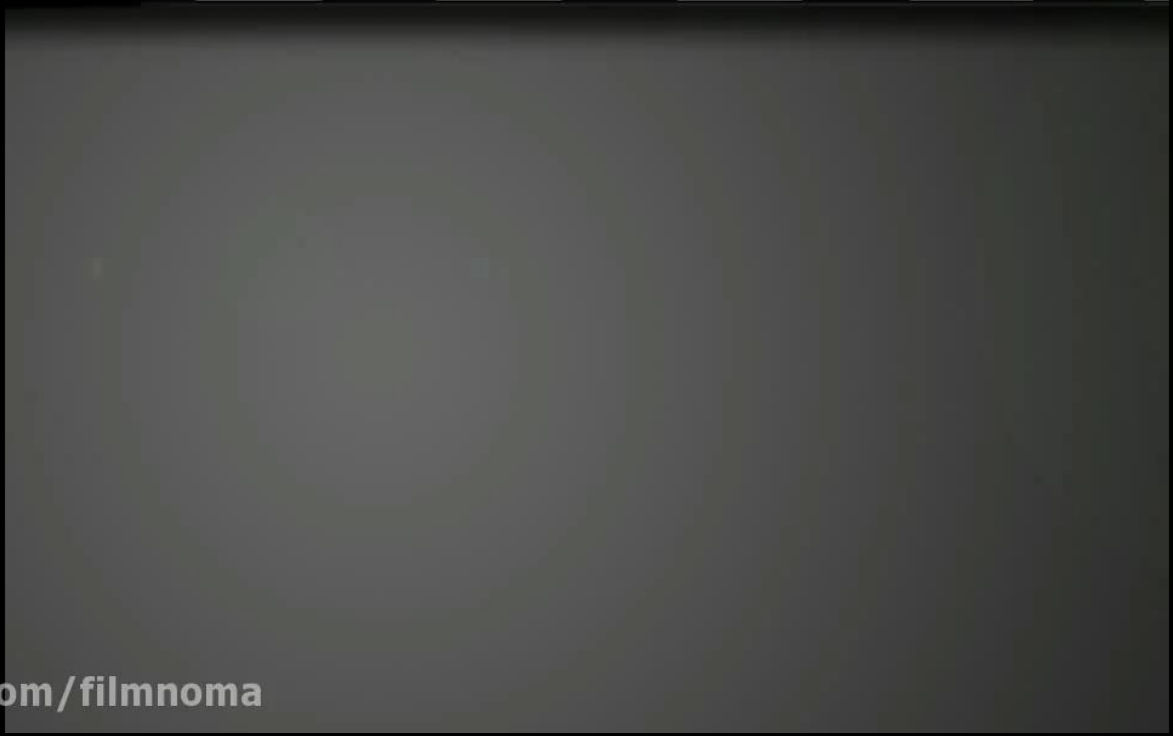
فصل پنجم:

از حرا تا نینوا

اسلام در کجا و در میان چه مردمی ظهور کرد؟

اسلام در شبه جزیره عربستان و در میان مردمی که در جهالت و نادانی به سر می بردند، ظهور کرد.

aparat.com/filmnoma

هدف رسول خدا و اصحابش از ۲۳ سال مجاهدت چه بود؟

دعوت به توحید، گسترش ایمان، صلح، عدالت و مبارزه با سلطه
ظالمان.

شبه جزیره عربستان یا ... در... واقع شده است و حدود ... مساحت دارد.

شبه جزیره عربستان یا جزیره العرب در جنوب غربی آسیا واقع شده است و حدود سه میلیون کیلومتر مربع مساحت دارد.

عربستان در آستانه ظهور اسلام

tamasha.com/best

عربستان از نظر ناهمواری ها به چند قسمت تقسیم می شود؟

بخش وسیعی از سرزمین عربستان را بیابان و ریگزار
و قسمت دیگری را نواحی کوهستانی تشکیل می دهند.

حجاز از جمله مناطق ... واقع در غرب جزیره العرب است.

حجاز از جمله مناطق کوهستانی واقع در غرب جزیره العرب است.

کدام شهرهای عربستان در منطقه حجاز قرار دارند؟

مکه

یثرب (مدینه)

طائف

اغلب ساکنان عربستان چه نوع زندگی داشته اند؟ چرا؟

اغلب ساکنان عربستان زندگی صحرائشینی داشته اند؛ دلیل آن آب و هوای گرم و خشک و کمبود آب بود.

مردم عربستان در گذشته چگونه نیازهای زندگی خود را تأمین می کردند؟

از طریق پرورش تعداد کمی دام از جمله شتر، نیازهای روزانه خود را تأمین می کردند.

البته در یشرب و مخصوصاً در یمن، کشاورزی نیز رونق داشت.

یمن در ... شبه جزیره، از مناطقی است که ... قابل توجهی را
به چشم خود دیده.

جنوب

سابقه تمدنی

در میان دولت های پیش از اسلام یمنی در قرآن به کدام قوم و قدرت آن
اشاره شده است؟

به قوم سبأ و قدرت سیاسی، نظامی و بازرگانی آن

در زمان ظهور اسلام کدام شهرها ایستگاه تجاری بر سر راه جنوب به شمال
شبه جزیره به شمار می رفتند؟

مکه

یثرب

در عصر جاهلیت مردم عربستان به چه شکل زندگی می کردند؟

در آن زمان بیشتر عرب ها به شکل قبیله ای و فاقد حکومت متمرکز می زیستند.

در عصر جاهلیت مردم عربستان پیرو چه دین هایی بودند؟

اغلب بت می پرستیدند و کعبه، خانه خدا را از بت های گوناگون پر کرده بودند.

البته گروهی از عرب ها نیز پیرو حضرت ابراهیم و یا دین های یهود، مسیح و زردشت بودند.

نشانه های دوران جاهلیت را نام ببرید؟

اعراب در دوران جاهلیت بهره چندانى از علم و دانش نداشتند و عده كمى از آن ها مى توانستند بخوانند و بنویسند.

در آن دوران، زنان اغلب از مقام و موقعیت پایینی برخوردار بودند و برخی مردان حتی از داشتن فرزند دختر احساس حقارت می کردند.

اعراب جاهلی نسبت به قبیله خود تعصب شدید و کورکورانه ای نشان می دادند.

چه عواملی باعث اختلاف قبیله ای و جنگ بین اعراب می شد؟

تعصب قبیله ای موجب بروز کینه و حس انتقام جویی در میان قبایل مختلف عرب شده بود و جنگ و خونریزی پیاپی را به دنبال داشت.

از سوی دیگر کمبود مواد غذایی و سایر نیازهای زندگی، عامل دیگری برای گسترش درگیری های قبیله ای و رواج غارت گری بود.

حضرت محمد ﷺ در چه خاندانی و در کدام شهر به دنیا آمد و
به چه علت او را «محمدامین» خواندند؟

حضرت محمد ﷺ در خاندانی شریف و محترم در شهر مکه به
دنیا آمد.

پیامبر چنان به پاکدامنی و درستکاری مشهور بود که او را
«محمدامین» می خواندند.

حضرت محمد ﷺ در کجا به عبادت پرداخت و در چند سالگی به پیامبری مبعوث شد؟

حضرت محمد ﷺ کوه های اطراف مکه و از جمله غار حرا را
برای عبادت پروردگار یکتای خویش برگزید و اوقات زیادی را در
آن جا می گذراند.

حضرت محمد ﷺ در ۲۷ رجب سالی که به ۴۰ سالگی رسیده
بود، فرشته وحی در غار حرا بر او نازل شد و فرمان پیامبریش را
از جانب خداوند ابلاغ کرد.

aparat.com/jf72

نخستین کسانی که به حضرت محمد ﷺ ایمان آوردند، چه کسانی بودند؟

حضرت خدیجه ع و حضرت علی ع نخستین کسانی بودند که به رسول خدا ایمان آوردند.

حضرت خدیجه (س) ثروت خود را در چه راه هایی خرج کرد؟

حضرت خدیجه از زنان ثروتمند مکه بود و تمام دارایی خود را در راه نشر اسلام، کمک به فقیران و آزادی بردگان خرج کرد.

دعوت به توحید در آغاز چگونه بود؟

رسول خدا در آغاز بعثت به صورت فردی و پنهانی مردم را به پرستش خدای یگانه و ایمان به روز رستاخیز دعوت می کرد.

دعوت به توحید پس از گذشته سه سال از بعثت چگونه بود؟

پس از سه سال، پیامبر مأموریت یافت نخست خویشاوندان و سپس عموم مردم را آشکارا به اسلام دعوت نماید. در این مرحله از دعوت، رسول خدا علاوه بر آن که مردم را به عبادت خدای یکتا فرا می خواند، پرستش بت ها را نکوهش می کرد و از سرانجام بد کافران سخن می گفت.

ای مردم «من فرستاده خدایم و شمارا به عبادت خدای یکتا و ترک پرستش
بت ها دعوت می نمایم، بت هایی که نه سودی می رسانند و نه زیان
می آفرینند روزی می دهند و نه زنده می کنند و نه می میرانند».

ای مردم «من فرستاده خدایم و شمارا به عبادت خدای یکتا و ترک پرستش
بت ها دعوت می نمایم، بت هایی که نه سودی می رسانند و نه زیان
می آفرینند روزی می دهند و نه زنده می کنند و نه می میرانند».

چه کسانی از گسترش دین اسلام دچار ترس و هراس شدند؟

بزرگان قبیلهٔ قریش مانند ابولهب، ابوجهل و ابوسفیان که بر مکه حکومت می کردند.

مشركان چه كسى را نتوانستند در پشتيبانى رسول خدا منصرف كنند؟

ابوطالب - بزرگ خاندان بنى هاشم -

مشرکان برای اینکه رسول خدا از عقاید خود دست بردارد
چه پیشنهادی به او کردند؟

پیشنهاد کردند که ریاست قبیله و قوم و دریافت ثروت فراوان را
بپذیرد.

پاسخ پیامبر اسلام در برابر پیشنهاد مشرکان برای ریاست قبیله و ثروت چه بود؟

پیامبر اسلام در برابر این پیشنهاد فرمود: «من برای گردآوری مال و فرمانروایی مبعوث نشده‌ام، خدایم مرا به عنوان پیام‌آور به سوی شما فرستاده، هر گاه از من بپذیرید، این موجب سعادت شما در دو جهان است و اگر آن را رد کنید، من در این راه استقامت می‌ورزم تا خدا میان من و شما داوری کند».

پس از آن که رسول خدا پیشنهاد مشرکان را رد کرد، آنان چه اقداماتی را علیه مسلمانان و پیامبر انجام دادند؟

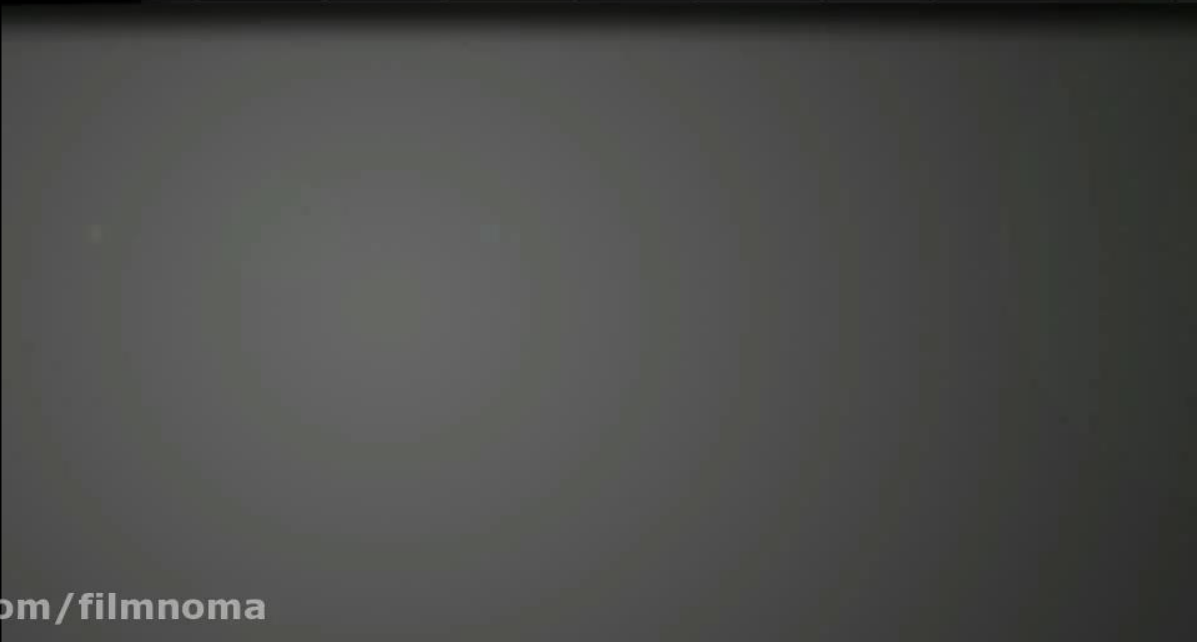
سران مشرکین، خشمناک از پاسخ پیامبر، تصمیم گرفتند ایشان و مسلمانان را مورد آزار و شکنجه قرار دهند. هر چه زمان می‌گذشت بر شدت سخت‌گیری و شکنجه مشرکان افزوده می‌شد. آنان بدترین دشنام‌ها و تهمت‌ها را به رسول خدا نسبت می‌دادند و برخوردهای زشت و ناپسندی با آن حضرت می‌کردند. پیامبر اسلام در برابر چنین رفتارهایی بردبار بود و با مهربانی مردم را به اسلام فرا می‌خواند.

از آنجایی که آیات قرآن حتی سرسخت‌ترین دشمنان پیامبر را تحت تأثیر قرار می‌داد و موجب گرویدن بت‌پرستان به اسلام می‌شد، مشرکان شنیدن قرآن را ممنوع کردند و به مسافرانی که برای زیارت کعبه به مکه می‌آمدند دستور دادند که پنبه در گوش خود قرار دهند و به حضرت محمد ﷺ نزدیک نشوند. علاوه بر آن، مشرکان قرآن را شعر و افسانه می‌خواندند و تلاش می‌کردند به وسیله قصه‌گویان و نقل داستان‌های عامیانه، مردم را از گوش دادن به آیات قرآن بازدارند.

پیروان رسول اکرم که زیر شدیدترین شکنجه ها قرار گرفتند چه کسانی بودند؟

یاسر و همسرش سمیه و پسرشان عمّار و نیز بلال حبشی از
جملهٔ این افراد بودند.

aparat.com/filmnoma

نخستین شهدای راه اسلام چه کسانی بودند؟

ياسر و همسرش سمیه نخستین شهدای راه اسلام بودند.

پیامبر از مسلمانان خواست برای دوری از آزار و اذیت مشرکین
به کجا هجرت کنند؟ نماینده مسلمانان مهاجر که بود؟

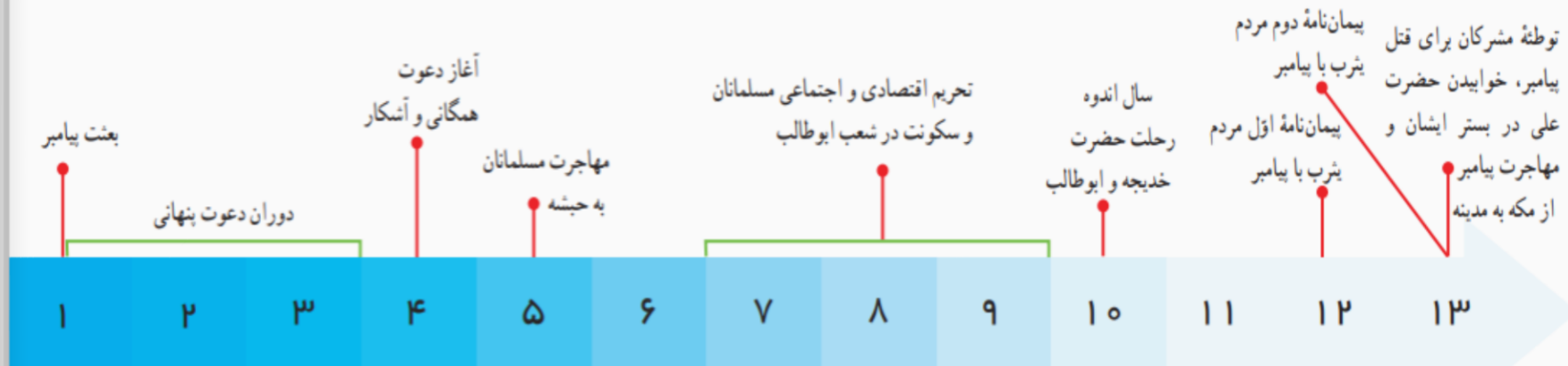
حیثه؛

نماینده مسلمانان مهاجر نزد نجاشی - پادشاه حیثه - جعفر بن
ابی طالب بود.

منظور از تحریم اقتصادی یا اجتماعی مسلمانان چه بود؟

تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان : مشرکان پس از آنکه متوجه شدند با شکنجه و سرکوب نمی‌توانند مانع گسترش اسلام شوند، تصمیم گرفتند مسلمانان را تحریم کنند. از این رو، عهدنامه‌ای را امضا کردند که بر اساس آن هرگونه خرید و فروش و رابطه اجتماعی (ازدواج) با پیروان اسلام ممنوع شده بود. به دنبال این تحریم، رسول خدا و یارانش به پیشنهاد ابوطالب به یکی از درّه‌های اطراف مکه به نام «شعب ابوطالب» پناه بردند. آنها با وجود حمایت مادی و معنوی حضرت ابوطالب و حضرت خدیجه علیها السلام، حدود سه سال شرایط بسیار سختی را در این درّه تحمل کردند.

خط زمان

رویدادهای مهم تاریخ اسلام از بعثت تا هجرت پیامبر از مکه به مدینه (بر اساس سال‌های بعثت)

در این دوره پیامبر با دشمنان خود مبارزه کرد و پیروان خود را تربیت کرد و اسلام را در سراسر شبه جزیره عربستان گسترش داد.

پیمان نامه اول و دوم پیامبر نخست با گروهی و سپس با تعدادی از مردم یثرب

تشکیل اُمّت و حکومت اسلامی به رهبری پیامبر در مدینه

در نگاه الهی، سیاست از دیانت جدا نیست و تمامی پیامبران در صورت فراهم بودن زمینه، به تشکیل حکومت دینی اقدام می‌نمودند. از این رو، بخش عمده‌ای از فعالیت حضرت محمد ﷺ در مکه، تلاش برای تشکیل اُمّت اسلامی، تربیت فکری و عملی یکایک پیروان خویش و مهیا کردن آنها برای ایجاد حکومت اسلامی بود. ایشان به منظور مقدمه‌سازی برای تشکیل حکومت، دو بار پیش از هجرت، با نمایندگان از مردم یثرب دیدار کرد و پیمان‌هایی بست.

حضرت محمد ﷺ چند روز پس از خروج از مکه، در میان استقبال و شادی مسلمانان به یثرب رسید. از آن پس، نام یثرب به مدینه‌النبی، یعنی شهر پیامبر تغییر داده شد.

چرا نام یثرب به مدینه النبی تغییر یافت؟

حضرت محمد ﷺ چند روز پس از خروج از مکه، در میان استقبال و شادی مسلمانان به یثرب رسید. از آن پس، نام یثرب به مدینه النبی، یعنی شهر پیامبر، تغییر داده شد.

منظور از انصار و مهاجرین چه کسانی بودند؟

در تاریخ اسلام به گروهی از ساکنان یثرب که با پیامبر ﷺ پیمان بستند و آن حضرت را یاری کردند، **انصار (یاری کنندگان)** می گویند. همچنین گروه دیگری از مسلمانان که اموال و دارایی خود را رها نمودند و از مکه به مدینه رفتند، به **مهاجرین (هجرت کنندگان)** معروف هستند.

نخستین اقدام پیامبر پس از ورود به مدینه چه بود؟

ایجاد مسجد برای انجام امور عبادی، اجتماعی، علمی و سیاسی

مسجد از چه جایگاهی در زمان پیامبر برخوردار بود؟

مسجد علاوه بر آنکه مکانی برای عبادت و اجرای مراسم مذهبی به شمار می‌رفت، مرکزی برای مشورت و تصمیم‌گیری دربارهٔ امور سیاسی و نظامی نیز بود؛ مسجد همچنین کانون اصلی سوادآموزی و فراگیری علم و دانش محسوب می‌شد. در کنار مسجد، سرپناهی برای افراد تهیدست بنا شد و افرادی وظیفهٔ آموختن قرآن و خواندن و نوشتن به آنها را بر عهده گرفتند.

چرا پیامبر بین مسلمانان پیمان برادری بست؟

پیامبر به منظور ایجاد محبت و دوستی بین مسلمانان، آن ها را دو به دو با یکدیگر برادر اعلام کرد. این کار پیامبر در جهت ایجاد امت اسلامی بود.

رسول خدا چه کسی را به برادری خود برگزید؟

علی بن ابی طالب (ع)

هدف پیامبر از پیمان نامه سیاسی چه بود؟

پیامبر لازم می دانست میان ساکنان مدینه اتحادیه سیاسی برقرار کند. از این رو، پیمان نامه ای تنظیم شد و مسلمانان و یهودیان متعهد شدند که به آن عمل کنند.

تدوین و امضای این پیمان نامه، در واقع اعلام رسمی تأسیس حکومت اسلامی به رهبری پیامبر در شهر مدینه بود.

از جمله نبردهای دوران پیامبر را نام ببرید؟

جنگ بدر

جنگ أُحُد

جنگ خندق

جنگ های دوران پیامبر چه نامیده می شوند؟

به برخی از این جنگ ها غَزَوَه (پیامبر فرمانده سپاه بوده)، و به برخی دیگر سَرَّیَه (پیامبر در جنگ حضور نداشته و فرماندهی سپاه را به کسی واگذار کرده بوده) گویند.

در کدام جنگ، پیامبر رأی جوانان را بر رأی خود ترجیح دادند؟

أُحُدُ

در جنگ خندق، چه کسی پیشنهاد کردن خندق و شیوه دفاع از شهر
را به پیامبر داد؟

سلمان فارسی

پیامبر پیروانش را در جنگ ها به رعایت چه اصولی دعوت می کرد؟

با اسیران خوش رفتاری کنند.

از تخریب و غارت اموال مردم در جنگ پرهیزند.

آن حضرت مراقب بود که مسلمانان همانند مشرکان رفتار نکنند.

پیامبر به فرمانروایان کدام کشورها نامه نوشتند و آنان را به اسلام دعوت کردند؟

ایران

روم

مصر

حبشه

خط زمان

مهم ترین رویدادهای تاریخ اسلام از هجرت پیامبر تا رحلت آن حضرت (بر اساس سال های هجرت)

مهم ترین رویدادهای تاریخ اسلام از هجرت پیامبر تا رحلت آن حضرت (بر اساس سال های هجرت)

پیامبر هدف از بعثت خود را ... بیان کرد.

ترویج ارزش های اخلاقی

واقعه غدیر خم

○ اجتماع غدیر خم

● واقعه غدیر خم : رسول گرامی اسلام هنگامی که

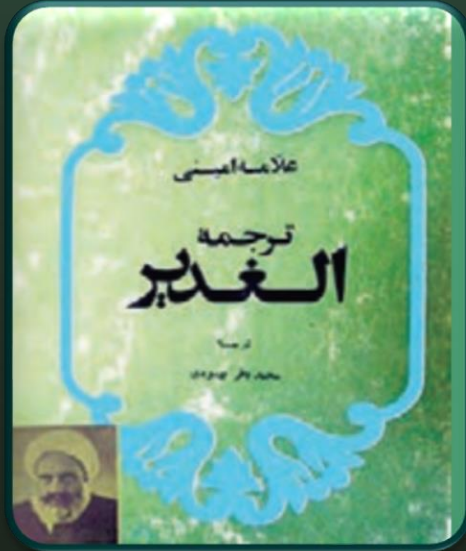
از آخرین سفر حج باز می‌گشت، دستور داد تا همه زائران خانه خدا در محلی به نام غدیر خم توقف کنند. آن حضرت سپس برای جمعیت حاضر خطبه‌ای طولانی خواند و از آنان پرسید : «چه کسی نسبت به مؤمنان در تصمیم‌گیری از خودشان برتر و اولی‌تر است؟»؛ مسلمانان یک‌صدا گفتند خدا و پیامبرش در این امر، اولی‌تر هستند. پیامبر سپس دست علی (علیه السلام) را بالا برد و فرمود : «ای مردم، هرکس که من پیشوای او هستم، پس این علی پیشوای اوست؛ خداوندا، دوستداران او را دوست بدار و دشمنانش را دشمن باش».

پیامبر خدا همچنین از مسلمانان خواست که خطبه غدیر را به‌خاطر بسپارند و آن را برای دیگران بازگو کنند. پس از آن، حاضران جانشینی پیامبر را به حضرت علی (علیه السلام) تبریک گفتند.

واقعه غدیر خم را
به‌طور خلاصه
توضیح دهید؟

«الغدیر» از علامه امینی

یکی از آثار مهمی که درباره واقعه غدیر خم تألیف شده، دایره المعارف ۱۱ جلدی الغدیر است.

لبخند بزن
و دنیا رو زیباتر کن

.....